

IAC "Maritsa" - biber üreticileri ve işleyicilerine 95 yıllık destek

Автор(и): доц. д-р Величка Тодорова, ИЗК "Марица", ССА

Дата: 02.04.2025 Брой: 4/2025

Özet

Biber, Bulgaristan için geleneksel ve ekonomik açıdan önemli bir sebze mahsulüdür. Topraklarımızda yüzyıllardır çeşitli biber türleri yetiştirilmektedir. Ülkemizde ve yurtdışında yaratılan zengin çeşitlilik ve uygulanan yetiştirme yöntemleri sayesinde, Bulgar bahçıvanları birçok Avrupa ve diğer dünya ülkesinde biberin yayılmasına ve zenginleşmesine belirgin ve tanınmış bir katkıda bulunmuştur.

Maritsa Sebze Mahsulleri Araştırma Enstitüsü (VCRI „Maritsa”), onların çalışmalarının mirasçısı ve devam ettiricisidir ve bu yıl kuruluşunun 95. yıl dönümünü kutlamaktadır. Bu süre zarfında, çok sayıda ilgili sorunu

çözmek için bilimsel yaklaşımlar ve yöntemler uygulayarak bu mahsulün gelişimine muazzam bir katkı sağlamıştır.

Değerli biber genetik kaynaklarının toplanması, incelenmesi ve korunmasındaki rolü tartışmasıdır; aynı şekilde, hem Bulgaristan'da hem de yurtdışında oluşturulan ve tanıtılan çeşitler aracılığıyla mahsulün popülerleştirilmesine katkısı da öyledir. VCRI "Maritsa", üreticilere yüksek verimli ve yüksek kaliteli, meyve kullanım yönü çeşitli çeşitler geliştirir ve sunar; bunlardan bazıları önemli viral ve fungal hastalıklara karşı dayanıklıdır.

Kuruluş ve Gelişim

Maritsa Sebze Mahsulleri Araştırma Enstitüsü, 1.04.1930 tarihinde Tarım Bakanlığı'nın emriyle, devletin o zamanın özel çiftliği Milyo S. Baltov'dan satın aldığı, 3634 dekar alan üzerinde Plovdiv Devlet Tarım İstasyonu olarak kurulmuştur. Başlangıçta, sebze mahsulleri, pirinç, yem ve lif bitkilerinin ıslahı ile sulama konularında araştırma çalışmaları yürütülmüştür. 1941 yılında, deneme istasyonu bir enstitüye dönüşmüş ve Maritsa Nehri vadisinde bulunması ve iklim ve toprak koşullarının tüm bölge için karakteristik olması nedeniyle „Maritsa” adını almıştır.

1956 yılından itibaren Maritsa Enstitüsü, ana faaliyetlerini sebze mahsulleri ve pirinç ile ilgili konulara odaklamış ve 1973'ten itibaren sadece sebze mahsulleri ve patates ıslahı ile bunların yetiştirilme teknolojileri alanında

bilimsel, uygulamalı araştırma ve hizmet faaliyetleri yürütmüştür.

Başlangıç, ortaya çıkan sebze üretimi patlamasıyla ilişkilidir – iç ve ihracat pazarları ile yeni filizlenen konserve endüstrisi, sebze kalitesi üzerine yeni talepler getirmiştir. Bu bağlamda, çeşitli yerel biber formlarını toplamak ve incelemek için seferler düzenlenmiştir.

Kademeli ve sürdürülebilir bir şekilde, biber üzerindeki genetik ve ıslah araştırmaları derinleştirilmiş, heterosis yönteminin uygulanması, erkek kısırlığı vb. çalışmalar dahil edilmiştir. Biber üretimindeki bireysel teknolojik unsurlar üzerine çalışmalar genişletilmiştir. Çeşitli sulama sistemleri türlerinin, toprak bileşiminin, münavebenin rolünün ve diğerlerinin etkisi incelenmiştir. Paralel olarak, ekim, fide dikimi, hasat ve diğer süreçleri mekanize eden makineler test edilmiş ve tanıtılmıştır. Biberin hastalık ve zararlıları tanımlanmış ve uygun mücadele yöntemleri araştırılmıştır.

VCRI „Maritsa“da Biber Islahı Faaliyetlerinin Pratik Sonuçları

Kuruluşundan sonraki ilk aşamada, ülkede ve yurtdışında bir dizi populasyon çeşidi seçilmiş, stabil hale getirilmiş ve yayılmıştır (Byal Kalinkov, Balgarski ratund, Shumenski ratund, Kalinkov zelen, Sivria, Gorogled, Djulyunska shipka, Byala shipka vb.). Akademisyen Pavel Popov, bugün hala Bulgaristan ve komşu ülkelerde kullanılan bir biber sınıflandırması geliştirmiştir. Daha sonra, çoğu uzun bir süre boyunca biber üretimindeki ana çeşitler olan önemli sayıda çeşit oluşturulmuştur. Bunlardan bazıları hala aranmakta ve yetiştirilmektedir, örneğin Kurtovska kapiya 1619, Sivria 600, Gorogled 6, Djulyunska shipka 1021, vb. [2].

Hedeflenen araştırmalar ve daha karmaşık ıslah yöntemlerinin uygulanması, örneğin çeşitler arası ve türler arası melezleme ve heterosis etkisinin kullanılması sonucunda, üretim ve tüketim yönü çeşitli, yüksek verimli ve yüksek kaliteli çeşitler oluşturulmuştur – Hebar, Kapiya 1300, Kapiya UV (Vertus), Buketen 50, Maritsa, Stryama, vb. ve daha sonra Kurtovska kapiya 1, VCRI Rubin, Kaloyan, F1 melezleri Yasen ve Milkana ve Ivaylovska kapiya çeşitleri. Sonuncusu, Pazardzhik Tarımsal Deneme İstasyonu (OCPZ, Pazardzhik) ile ortaklaşa oluşturulmuştur.

VCRI „Maritsa“nın en yeni çeşitleri – Ruevit, Baltovska kapiya ve Dan-Dan ile aday çeşit Zlatina, uluslararası PlantaSYST projesinin uygulanması sonucunda Bitki Sistem Biyolojisi ve Biyoteknoloji Merkezi (CPSBB) ile ortaklaşa oluşturulmuştur.

VCRI „Maritsa“ Günümüzde

Teknolojik unsurlar incelenmekte ve yeniliklerle uyumlu – malç örtüleri, fide dikim makineleri, otomatik gübreleme ve sulama sistemleri vb. – tam teknolojiler geliştirilmektedir. Sera ve açık tarla üretim koşullarında zararlılar ve toprak verimliliği için entegre mücadelede rasyonel araçlar, yaklaşımlar ve çözümler aranmaktadır.

VCRI „Maritsa“daki sertifikalı organik tarlada, biber çeşitlerinin tepkisi test edilmekte ve biberin baharat ve diğer sebze mahsulleri ile kombine yetiştirilme sistemleri incelenmektedir [3].

Biber çeşitlerinin abiyotik faktörlere – yüksek sıcaklık ve kuraklığa – tepkisi değerlendirilmektedir [4]. Abiyotik ve biyotik strese karşı dayanıklılık kaynakları belirlenmektedir [4], [5], [6] ve vitaminler, mineraller, pigmentler vb. açısından zengin, yüksek kaliteli ürün elde etmeye yönelik çalışmalar devam etmektedir [7], [8].

Bir dizi yeni ve önemli biber hastalığı ve zararlısı incelenmekte ve bunlar için geleneksel ve alternatif mücadele yöntemleri aranmaktadır [9], [10]. Bu bağlamda, VCRI „Maritsa“da ıslah edilen en yeni biber çeşitleri, Verticillium solgunluğuna veya tobamovirüsler – tütün mozaik virüsü ve biber hafif benek virüsü – enfeksiyonuna karşı dayanıklılığa sahiptir [11].

Ruevit – Sınırsız büyüme gösteren, Boynuz tipi biber çeşidi, sera ve açık tarla yetiştiriciliğine uygundur.

Meyveler sarkık, tek uçlu, yeşil/kırmızı, acı, 16-18 cm uzunluğunda, yaklaşık 2-2.5 cm genişliğinde, meyve kabuğu kalınlığı 2-2.5 mm ve ortalama meyve ağırlığı 25-30 g'dır. Taze tüketim ve işleme (turşu vb.) için uygundur. Çeşit yüksek verimlidir ve *Verticillium solgunluğuna* (*Verticillium dahliae* Kleb.) dayanıklıdır.

Baltovska kapiya – Sınırsız büyüme gösteren, Kapiya tipi biber çeşidi, sera ve açık tarla yetiştiriciliğine uygundur. Meyveler sarkık, tek uçlu, yeşil/kırmızı, tatlı, 13-15 cm uzunluğunda, 4-5 cm genişliğinde, meyve kabuğu kalınlığı yaklaşık 4 mm ve ortalama meyve ağırlığı 75-85 g'dır. Taze tüketim ve işleme (kızartma, kabuk soyma, püre, lyutenitsa vb.) için uygundur. Çeşit yüksek verimlidir (0.8 kg/bitki) ve tütün mozaik virüsüne (TMV) dayanıklıdır.

Dan-Dan – Geniş biberler grubundan sınırsız büyüme gösteren çeşit, korumalı yapılarda ve açık tarla üretimi için uygundur. Meyveler sarkık, tatlı, 10-12 cm uzunluğunda, 7-8 cm genişliğinde, meyve ağırlığı 100-120 g ve meyve kabuğu kalınlığı 5-6 mm'dir. Teknik olgunlukta meyveler yeşilimsi beyazdan balmumu beyazına, botanik olgunlukta ise – kırmızıdır. Ürün taze tüketim ve işleme (dolma vb.) için uygundur. Dan-Dan çeşidi yüksek verimlidir (1.10 kg/bitki) ve biber hafif benek virüsüne (PMMoV) dayanıklıdır.